

Radnice v Moravské Třebové

Dvoupatrová trojtraktová budova radnice s věží po boku hlavního průčelí stojí v ose jižní fronty rozlehlého náměstí.

Původní budovu radnice získalo město od dědičného třebovského fojta v roce 1475. Byla dřevěná, zničil ji požár v roce 1509.

Nová budova s věží byla dokončena v roce 1523, stavitelem byl Jeroným Dubenský. I ona byla postižena velkým požárem, tentokrát roku 1541, dochovalo se pouze přízemí. Důkladná přestavba celé budovy proběhla v 60. letech 16. století, postup dokumentují letopočty dochované v jednotlivých místnostech. Rozhodující vliv na tuto etapu stavby měl stavitel Andreas Pfoff. V této době byl také postaven dvorní trakt s arkádami.

Původní věž shořela při požáru roku 1726, roku 1764 byla stavitelem Breizingerem zvýšena o osmibokou nástavbu. Samotná budova byla tehdy jednopatrová, atika kryla čtveřici sedlových střech, dešťovou vodu odváděly chrliče. K další zásadní přestavbě radnice došlo v roce 1824, kdy bylo vystavěno druhé patro. Dnešní věžní bání pochází z roku 1849.

Velmi důležitou opravou prošla radnice v letech 1954-1957, kdy byla staticky zajištěna železobetonovými konstrukcemi skrytými do historického zdiva.

Vstupní trakt mázhauzu v přízemí pochází z roku 1523. Síně je zaklenuta čtyřmi poli žebrové křížové klenby, které nese střední pilíř. Vpravo nad krbem je umístěna erbovní deska Kryštofa z Boskovic, datovaná do roku 1539, byla sem přenesena v 19. století z městské brány. Stejnou klenbou je zaklenuta i místnost vlevo, vchod do ní má kamenné ostění s oslím hřbetem, je ozdoben znakem pánů z Boskovic. Zadní místnost přízemí byla dokončena roku 1564, má hřebínkovou síťovou klenbu.

Ve stejné době pak vzniklo i první patro. Jeho hlavním prostorem je horní mázhauz, dnešní obřadní síň. Bohatou síťovou hřebínkovou klenbu podpírá uprostřed štíhlý toskánský sloup. Konzoly klenby jsou zdobeny vegetabilními motivy. Další místnosti mají klenbu jednodušší, zadní zasedací síň má stejné klenební schéma jako síň pod ní v přízemí. Na chodbách je klenba hřebínková.

Výmalba se dochovala v síni konšelů. Zde je hřebínkový klenební obrazec vyplněn bohatým ornamentem vytvořeným z pravidelné a symetrické renesanční rozviliny s nejrozmanitějšími listy, granátovými jablky a hrozny, které se svým černým konturováním a šedo zeleným tónováním odrážejí od základní plochy. Stěny pak zdobí figurální alegorie Víry, Naděje, Spravedlnosti a Síly. Nejcenější je pak freska znázorňující Šalamounův soud. Jedná

se o charakteristickou scénu pro takové prostory, měšťanům má připomínat právo a rozvahu při řešení sporů.

Freska vypráví biblický příběh o dvou ženách, které tutéž noc porodily dítě. Jedno však záhy zemřelo. Na přeživší dítě si pak činily nárok obě, a tak se s tímto sporem dostaly až před krále Šalamouna. Ten rozkázal, aby dítě rozsekli a každé dali kousek. Jedna žena souhlasila, druhá se chtěla dítěte raději vzdát, jen aby jej nezabíjeli. Tím prokázala, že ona je pravou matkou dítěte.

V roce 1565 byla dokončena stavba dvorního traktu, který dodnes zaujme arkádami a sgrafitovou výzdobou, dostavbou roku 1569 překlenul i sousední ulici, trakt sloužil jako vězení a byt dozorce.

Moravskotřebovská radnice má i svou záhadu. Při přestavbě roku 1824 se přišlo v prvním patře na uzavřenou prostor, která skrývala kosterní pozůstatky neznámého člověka a pouta s letopočtem 1563. Že by měl tento zazděný nešťastník ochránit budovu radnice před další zkázou? Podobné případy jsou z jiných míst doloženy.

A ještě jedna zajímavost radnici proslavila. Vlastně dvě, jsou umístěny hned u vstupu v ostění vchodových dveří. Jedná se o dva historické artefakty, které se nacházejí v ostění vchodových dveří do radnice.

Vlevo od dveří je motovidlo. Kvůli prodeji příze, nebo jejímu předávání tkalci či vrchnosti, bylo nutno znát délku napředených nití a právě k tomu sloužilo motovidlo. Rozměry jeho ramen, na něž se niti namotávaly, byly striktně stanoveny, a proto bylo vzorové motovidlo takto přístupno kupujícím i prodávajícím.

Vpravo při vstupu do budovy je moravský loket. Byl delší než český, měl 78,9 cm, což znamenalo zhruba 1 a 1/3 lokte českého. K propojení českých a moravských měř a vah došlo až v roce 1708. Na Moravě jsou dnes k vidění pouze dva moravské železné lokty a to jeden v Kyjově a druhý právě zde v Moravské Třebové. Takto vystaven při vchodu do radnice opět sloužil pro kontrolu kupujícím i prodávajícím při trzích na náměstí.

Radnice je nádhernou ukázkou pozdně gotického a renesančního stavitelství a je dodnes dominantou města.

Literatura:

KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Díl IV., Ml-Pan. 1. vyd. Praha: Libri, 2000. ISBN 80-85983-16-8.

NOVÁK, Vlastimil. *Atlas památek Moravskotřebovska a Jevíčska*. Moravská Třebová: Region Moravskotřebovska a Jevíčska, 2012.

PECHOVÁ, Oliva. *Moravská Třebová*. Moravská Třebová: Státní památková správa, 1957.

SEDLÁK, Jan, Dana CHRISTIANOVÁ, Ladislav KRYL, Jana MARTÍNKOVÁ, Pavel PANOCH, Eliška RACKOVÁ, Vladislava ŘÍHOVÁ a Jitka SVOBODOVÁ. *Cesta od renesance k baroku: slavné stavby Moravské Třebové*. Moravská Třebová: Město Moravská Třebová, 2012. ISBN 978-80-87073-48-3.